

HÅLLBART, SÄKERT OCH SCHYSST I EN SUND BYGGBRANSCH

BYGGMÄSTAREFÖRENINGARNA I STOCKHOLM
OCH PÅ GOTLAND SAMT BYGGFÖRETAGEN
I ÖSTS VERKSAMHET 2022

BYGGFÖRETAGEN

STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

Stockholms Byggmästareförening är en branschorganisation med cirka 750 medlemsföretag inom olika kompetensområden. Föreningen fungerar både som en mötesplats för bygg-, anläggnings- och specialföretag och en opinionsbildare i samhällsutvecklingen beträffande byggbranschen.

De sju branschutskotten har kontakter med politiker, myndigheter och beställare samt arrangerar konferenser, seminarier, behandlar remisser och skriver debattartiklar. Stockholms Byggmästareförening vill bidra till att medlemsföretagen blir mer attraktiva arbetsgivare och att de får de bästa förutsättningarna för att skapa affärsmässig samhällsnytta.

Visionen är en attraktiv, sund och säker byggbransch.

INNEHÅLL

DET ÄR I DE SVÅRA

STUNDERNA VI UTVECKLAS

Kristin Andersson, vd för Stockholms Byggmästareförening och regionchef för Byggföretagen 3

BRA DIALOG ÄR NYCKELN

TILL EFFEKTIVA BYGGPROCESSER

Bostadsutskottet 4

VIKTIGT ARBETE MED

NYA AFFÄRSAVTAL SNART I MÅL

Entreprenadutskottet 6

ROT-PRISET

Viktor Rydbergs skola i Fisksätra – vinnare 2022 8

TYDLIGA DOKUMENT

BÄDDAR FÖR SUND KONKURRENS

LOU-utskottet 10

FLER FRAMGÅNGAR FÖR FAIR PLAY BYGG

Projektet inne på sin sista period 12

DE ÖVRIGA FYRA BRANSCHUTSKOTTEN

I STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

Teknik- och miljöutskottet 14

ROT-utskottet 14

Konsumententreprenadutskottet 14

Egenföretagarutskottet 14

Bilden: Interiör från Viktor Rydbergs skola i Fisksätra, vinnaren av ROT-priset 2022.

FOTO: STENA FASTIGHETER / PIXPROVIDER

OMSLAGSFOTO: ISTOCK

REDAKTÖR: HENRIK BENTERÅS LUCHT,
STOCKHOLMS BYGGMÄSTAREFÖRENING

TEXTER OCH PORTRÄTT (OM EJ ANNAT ANGES): NICOLE KLING

LAYOUT: MARIANNE ENGBLOM

PRODUKTION: TULLBERGS KOMMUNIKATIONSBYRÅ & KLING MEDIA

TRYCK: ÄTTA.45, 2023 | MILJÖMÄRKT PAPPER

VD KRISTIN ANDERSSON

DET ÄR I DE SVÅRA STUNDERNA VI UTVECKLAS

NÄR DET ÄR DAGS att summera året som gått kan jag konstatera att 2022 kommer att skriva in sig i historieböckerna. Vi lägger ett år bakom oss som inte alls blev som det var tänkt; många av de planer, mål och förhoppningar som låg framför oss när nyårsklockorna ringde ut det gamla och in det nya grusades och året har istället präglats av osäkerhet och oro.

FÖRVISSO HAR PANDEMIN lämnat sitt akuta grepp om oss, men i stället har vi ett nytt omvärldsläge som präglas av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. I dess kölvatten ser vi – utöver de humanitära katastroferna – ekonomiska konsekvenser i form av bland annat räntehöjningar, inflation, ökade varsel på arbetsmarknaden och skenande drivmedels- och elpriser. Året som gått har på ett tydligt sätt gjort oss påmind om hur beroende vi är av vår omvärld och vad som händer i den.

TACK VARE FÖRENINGENS stabila ekonomi och lyckosamma ekonomiska placeringar står föreningen sig stark inför det pågående arbetet med att utveckla Byggarnas Hus – den naturliga mötesplatsen för byggbranschen i Stockholm. Under verksamhets året 2022 har detta arbete fortsatt: en entreprenör upphandlades under våren och i augusti påbörjades arbetet med renoveringen. Byggarnas Hus är föreningens fastighet som under slutet av 1950-talet uppfördes som ett lärlingsbygge. Den har sedan dess fungerat som en mötesplats för föreningens medlemmar och medarbetare.

FÖRENINGENS PROJEKT FAIR PLAY BYGG, som bedrivs tillsammans med Byggnads Stockholm Gotland, har under de sex år som projektet hittills bedrivits nått flera framgångar. Fair Play Byggs förslag om att inrätta A-krimcenter håller på att bli verklighet och en förändring av sekretesslagstiftningen – som skulle möjliggöra att myndigheter kan dela information med varandra – bereds nu av riksdagen.

ÄVEN OM DET JUST NU ÄR TUFFT för många av våra medlemmar tror jag att det är i utmaningarna som utveckling sker. Det är i de svåra stunderna vi tränas i att tänka nytt, anpassa oss till rådande omständigheter och göra det bästa av dem.

FOTO: ROSIE ALM

KRISTIN ANDERSSON

**VD, STOCKHOLMS BYGGMÄSTARE-
FÖRENING OCH REGIONCHEF FÖR
BYGGFÖRETAGEN**

BOSTADSUTSKOTTET – STAFFAN GRUNDMARK

BRA DIALOG ÄR NYCKELN TILL EFFEKTIVA BYGGPROCESSER

För bostadsutskottet är samverkans- och informationsarbete alltid högt prioriterat. I rådande omvärldsläge med råvarubrist, skenande materialpriser och energikris är fungerande dialog helt avgörande, menar utskottets ordförande Staffan Grundmark:

– Det är viktigt att de olika parterna i samhällsbyggandet kommunicerar med varandra eftersom de olika rollerna innebär att olika infallsvinklar behöver mötas i en verklighet.

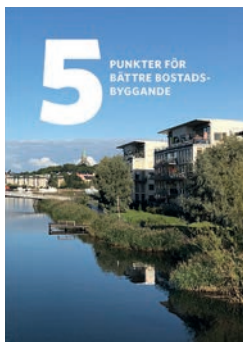
BYGGBRANSCHEN STÅR INFÖR flera olika pågående kriser vars effekter i form av inflation, höjda räntor och rusande material- och bränslepriser har en direkt påverkan på kundernas vilja och förmåga att investera i nya bostäder. Staffan Grundmark ser att den minskade efterfrågan leder till lägre bostadspriser och att detta i kombination med de ökade kostnaderna påverkar hela bostadsmarknaden – inklusive byggföretagens möjligheter att få krediter hos bankerna.

– Vi går in i en tuff tid och i rollen som byggherre kläms vi från båda sidor, vilket innebär att det är desto viktigare att vidmakthålla täta kontakter med de kommuner vi vill verka i. Det finns en fortsatt bostadsbrist i Stockholms län, hur ska vi långsiktigt lösa detta för kommuninvånarna? Alltför kommer att ha svårt att betala för sitt boende och det kan lätt bli en ond spiral som vi alla måste bidra till att stävja.

BOSTADSUTSKOTTET SKILJER SIG FRÅN de övriga utskotten eftersom det företräder byggherrarnas perspektiv, snarare än entreprenörernas. Inte minst blir detta tydligt i resonemang om riskfördelning i nybyggnation av bostäder.

– I vissa fall står entreprenörernas och byggherrarnas intressen emot varandra. Nu på senare tid har det exempelvis varit mycket diskussioner om ökade kostnader och rekommendationer om vilka skrivningar man ska ha gentemot byggherrarna för att ha rätt att höja priserna. I vårt utskott är vi ju måna om den helt motsatta sidan, förklarar Staffan Grundmark, som till vardags arbetar som senior rådgivare på Besqab.

Nytt program för hållbart byggande

LADDA NER SKRIFTEN HÄR:
stockholmsbf.se/medlems-tjanster/publikationer/

SOM ETT LED I ARBETET för samsyn på byggprocessen har bostadsutskottet under året reviderat listan »Tio punkter för fler bostäder«. I den nya publikationen »Fem punkter för bättre bostadsbyggande« har tio punkter blivit fem och syftet är fortsatt att synliggöra vilka förutsättningar som krävs för att kunna förbättra och effektivisera byggprocessen.

– Den här typen av kommunikationsmaterial bidrar till att skapa en gemensam agenda, samsyn och tydlighet kring bostadsbyggandets olika delar och förutsättningar – oavsett vem som företräder utskottet och vilka politiker vi möter, förklarar Staffan Grundmark.

STAFFAN GRUNDMARK HAR VARIT ordförande för bostadsutskottet i över ett decennium, under den tiden har han sett många kommunala företrädare komma och gå. Långsiktigheten i kommunikationsarbetet handlar om att vidmakthålla goda kontakter och föra dialogen i etablerade forum där samtalen inte blir alltför personberoende. Ett sådant forum är Stadsbyggnadsbenchen, där tio Stockholmskommuner ingår.

– Det varierar vilka ämnen som blir knäckfrågor, men ofta handlar de i grund och botten om tid. Tiden är en väldigt viktig aspekt, eftersom det är så uppenbart för oss att tid är pengar. Ofta har man från kommunens sida inte insikt om hur mycket det kostar byggföretagen att vänta på utredningar som ska komma till eller beslut som ska fattas. Det handlar om stora summor i räntekostnader och konsultarvoden, och detta är oerhört viktigt att lyfta – inte minst nu med rådande ränteläge, konstaterar Staffan Grundmark och tillägger:

– Under mina år på ordförandeposten ser jag att den kontinuerliga dialogen med kommunerna har varit oerhört viktig för att skapa ömsesidig förståelse och förtroende, vilket i förlängningen gagnar kvaliteten på bostadsbyggandet.

BOSTADSUTSKOTTET

Bostadsutskottet företräder företagen i frågor som rör såväl nybyggnad som ombyggnad av bostäder, marktilldelning, finansieringsfrågor samt plan- och byggberedskap.

STADSBYGGNADSBENCHEN

Stadsbyggnadsbenchen är ett forum för utbyte och dialog där tjänstepersoner kan skapa samarbeten och effektivisera kommunernas stadsbyggnadsprocesser. I dagsläget ingår tio kommuner i Stockholms län i samarbetet:

■ Upplands-Väsby	■ Stockholm	■ Botkyrka
■ Täby	■ Nacka	■ Haninge
■ Sollentuna	■ Huddinge	■ Södertälje
■ Järfälla		

LÄS MER PÅ stadsbyggnadsbenchen.se

5

PUNKTER FÖR BÄTTRE BOSTADSBYGGANDE

1. Prata med varann
2. Ställ tydliga krav
3. Planera långsiktigt
4. Ta ansvar för helheten
5. Bygg hållbart

ENTREPRENADUTSKOTTET

Entreprenadutskottet ska verka för att kännedomen kring byggsektorns standardavtal och deras tillämpning sprids såväl bland medlemsföretagen som till allmänheten. Utskottet ska även följa upp tillämpningen av standardavtalen och se över behovet av deras utveckling med hänsyn till ny teknik och moderna samverkansformer.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

- Allmänna Bestämmelser, AB 04, behandlar vad som ska gälla vid upphandling och avtal av entreprenader, i sin helhet eller en del av den.
- Allmänna Bestämmelser för Totalentreprenader, ABT 06, avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten är avsedd att användas vid upphandling och avtal avseende entreprenader som ska utföras som totalentreprenad.

Källa: Svensk Byggtjänst

BYGGANDETS KONTRAKTSKOMMITTÉ

Byggandets Kontraktskommitté, BKK, är en ideell förening med olika organisationer inom byggsektorn som medlemmar. BKK arbetar framförallt med att ta fram och utge bestämmelser och publikationer med anknytning till juridiken vid entreprenad- och konsultavtal. Kommittén ger också utlåtanden och förtydliganden rörande frågor om tolkning av villkoren i de Allmänna Bestämmelserna.

ENTREPRENADUTSKOTTET – MATS KIMBY

VIKTIGT ARBETE MED NYA AFFÄRSAVTAL SNART I MÅL

Under fem års tid har entreprenadutskottet fungerat som referensgrupp till Bygghandelskontraktskommitténs pågående revidering av AB 04 och ABT 06. För utskottet har det inneburit ett givande arbete omgärdat av stort hemlighetsmakeri, och inom kort väntas byggsektorns nya affärsavtal presenteras.

– Det ska bli spännande att få ta del av resultatet i form av en sammanhängande helhet, säger ordförande Mats Kimby.

REVIDERINGEN AV AB 04 OCH ABT 06 har pågått sedan 2017 och under denna tid har gruppen månatligen haft möte med några av de entreprenadjurister som representerar Bygghandelskontraktskommittén i BKK och som aktivt deltar i revideringsarbetet. Referensgruppen har fått ta del av BKK:s tankar och idéer, som de också har fått yttra sig om. Entreprenadutskottet består av nio ledamöter som besitter olika erfarenheter – några har jobbat mycket med underentreprenörer och leverantörer, medan andra har jobbat mycket med kontrakt som ombud med yttersta ansvar.

– Vi som sitter i referensgruppen har fått representera verkligheten. Vi har alla lång erfarenhet av att driva entreprenader, och där ingår AB-avtalen. Sammantaget har vi ett brett perspektiv som kan fånga upp många olika potentiellt problematiska formuleringar, säger Mats Kimby som utöver att vara ordförande i entreprenadutskottet också är vd på In3prenör.

ARBETET OMGES AV MYCKET SEKRETESS och ännu har utskottet inte fått se några färdiga texter, och inte heller tagit del av något sammanhängande utkast.

– Vi ser fram emot att ta del av helheten. Vi har fått uttala oss om olika texter i olika kapitel och det gör det naturligtvis svårt för oss att bilda oss en övergripande uppfattning, säger Mats Kimby och tillägger: Det känns som att våra inspel har haft betydelse för revideringsarbetet, idén med AB är att det ska vara en rimlig riskfördelning mellan de olika parterna.

Fokus: främja sund konkurrens

UTÖVER ARBETET MED byggsektorns affärsavtal har entreprenadutskottet under året haft ett webinarium med release av nya »Affärsnytt – rättsfall 2021«, en publikation som sammanfattar de mest intressanta och betydelsefulla rättsfallen som rör byggbranschen. Under webinariet hade entreprenadjurister valt ut tre särskilt intressanta rättsfall för ytterligare belysning och kommentarer, vilket var uppskattat av deltagarna. Inför kommande verksamhetsår ska Entreprenadrättsguiden bli en digital plattform och syftet är att medlemmar ska kunna få guidning i svåra entreprenadjuridiska frågeställningar online.

– Entreprenadjuridik och arbetet med byggsektorns affärsavtal handlar om att det måste finnas ett regelverk i grunden som främjar konkurrens på lika villkor. Lagstiftningen kring att arbetsgivaravgifterna ska redovisas på individnivå har visat sig vara ett effektivt verktyg för att komma till bukt med anlitandet av svart arbetskraft, konstaterar Mats Kimby och tillägger:

– Det är viktigt att ha bra rutiner för att upptäcka oegentligheter, och bland dessa finns att alla byggarbetsplatser är avgränsade och att ID06 nu klassas som id-handling. Stickprovskontroller för att säkerställa att rätt personer verkligen är på arbetsplatsen är också avgörande, liksom att kapa antalet underentreprenörsled.

OMVÄRLDSLÄGET har inneburit stora utmaningar också för byggbranschen, samtidigt är det viktigt att i denna situation inte tappa bort andra högt prioriterade och angelägna frågor.

– Arbetet med sund konkurrens och ekologisk hållbarhet måste genomsyra hela verksamheten, alla måste jobba på rätt sätt. Det finns en risk att de försämrade ekonomiska förutsättningarna bromsar upp det viktiga miljöarbetet och därför är det viktigt att prioritera de mest effektiva insatserna för att minska utsläppen och bidra till en bättre miljö, avslutar han.

ROT-PRISET

ROT-priset instiftades av Stockholms Byggmästareförening 1990 och är ett årligt pris som tillkommit för att främja ombyggnation i Stockholm. Priset ges till det projekt där beställare, arkitekt och byggtreprenör bäst tillvaratagit byggnadens särdrag och kvaliteter.

VIKTOR RYDBERGS SKOLA VANN ROT-PRISET 2022

DEN TIDIGARE NEDLAGDA SKOLAN i Fisksätra har fått nytt liv och kan nu åter fylla en viktig funktion i lokalsamhället. Genom att bevara den ursprungliga byggnadens kvaliteter och tillföra naturmaterial av hög kvalitet har man skapat en trygg, ljus och ändamålsenlig miljö som håller över tid och är anpassad för den pedagogik som bedrivs i dag. Ytterligare ytor har tillförts och skolan har fått en ny karaktäristisk entré som hämtat inspiration från kunskapens träd.

DE BYGGNADSTEKNISKA UTMANINGARNA har framför allt bestått i grundplattan som fick rivas och där efter återställas, de utökade kraven på ventilation och kyla, håltagningar i fasaden för större fönsterpartier samt att säkerställa ljudklass A i rumsakustik. Hösten 2021 öppnade skolan igen för upp till 540 elever i årskurserna F-9. En förhoppning är att projektet ska inspirera till att modernisera fler åldrade, men i grunden gedigna, skolbyggnader.

ADRESS	BRANVIKSVÄGEN 1, SALTSJÖBADEN
BYGGHERRE/FASTIGHETSÄGARE	STENA FASTIGHETER
BYGGENTREPRENÖR	SERNEKE
ARKITEKT	SANDELLSANDBERG ARKITEKTER

ÅRETS VINNARE KAN MINSKA SKOLSEGREGATIONEN

VIKTOR RYDBERGS SKOLOR är några av landets mest eftertraktade, med adresser i Stockholms innerstad och Djursholm. Den nyrenoverade skolan i mångkulturella Fisksätra innebär inte bara att området nu åter har en grundskola, utan också att den utmanar idén om var topprankade lärosäten etableras.

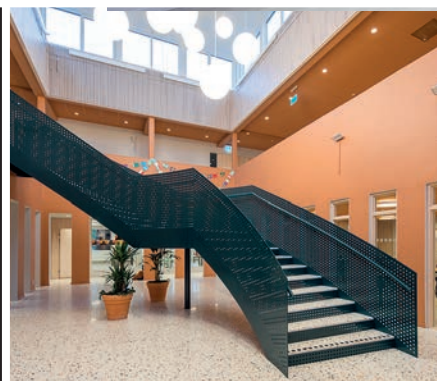
AMANDA HURST, skolchef inom Viktor Rydbergs skolor, hoppas att den nyöppnade skolan ska locka en mer heterogen elevgrupp än tidigare. Förhoppningen är att minska skolsegregationen genom att ta in hälften av eleverna från närområdet och hälften från en yttre kö.

– Om vi ska ha en progressiv skola som fostrar barn och ungdomar för den reella framtiden, då måste elever få möta människor med många olika perspektiv som tar med sig olika erfarenheter in i klassrummet, säger Amanda Hurst till tidningen Mitt i Stockholm.

UR JURYNS MOTIVERING

»Med mottot 'det bästa huset är det som aldrig rivs...' har den uttjänta och slitna skolbyggnaden likt en fågel Fenix återuppstått till sin forna 70-talsglans men nu med dagsljus, interiör och materialval anpassade för dagens och morgondagens undervisningsbehov. Med ett uttryck och en interiör som både är inspirerande, lekfull och uppiggande. Här finns nya skärmtak som symboliserar kunskapens träd och nya dagsljusinsläpp utformade likt ljusbrunnar. Här kommer små barn kunna formas till insiktsfulla människor under många år framåt.»

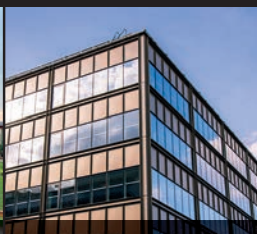

ROT-PRiset

NOMINERADE 2022

BLÅ PORTEN

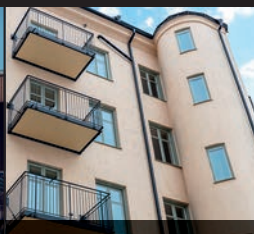
GLASFABRIKEN

STYRPINNEN 23

VIKTOR RYDBERGS
SKOLA I FISKSÄTRA

VÄSTMANNAGATAN 13
BERGET

FOTON: GLASFABRIKEN – ANKAR ANWAR, STYRPINNEN 23 – IN3PRENOR PERNILLA WINTERÄLV

I ÅR VANN ETT PROJEKT som på ett tydligt sätt visar hur man verkligen kan göra skillnad för ett helt samhälle, inte minst genom att värna social hållbarhet.

PRiset BLIR BARA MER och mer attraktivt, vi ser ett kraftigt ökat antal sökande för varje år – och bra sådana! Dessutom märker vi att de nominerade får alltmer uppmärksamhet i media och på sociala medier, vilket är roligt och betydelsefullt.

ROT-PRiset ÄR BÅDE en chans för våra medlemmar att visa upp vilka enastående fastigheter de har skapat och omvandlat, och en chans för oss som branschorganisation att marknadsföra ROT-projekt. Det är tydligt vilka fantastiska fastigheter som finns och att de kan fortsätta vara aktuella och vackra med rätt omvårdnad.

BREDDEN AV PROJEKT – alltifrån bostäder till skolor och museum, förort och innerstad, sekelskifte och miljonprogram – visar vad vi skapar i branschen, och förhoppningsvis lockar det talanger som också vill vara med och påverka världen genom samhällsbyggande.

CITERAT – ORDFÖRANDE FÖR ROT-UTSKOTTET MARLENE WIBERG

JURYN FÖR ROT-PRiset 2022

Ordförande Stefan Attefall

Jan Wejdmark, Newsec

Anders Larsson, Thetis AB

Göran Ekeröth, Strategisk arkitektur och vinnare av ROT-priset 2021

LOU-UTSKOTTET – ANETA MATTSSON

TYDLIGA DOKUMENT BÄDDAR FÖR SUNDARE KONKURRENS

Att upphandlingsdokument är tydliga är grundläggande för sund konkurrens. LOU-utskottet arbetar för att belysa frågan ur olika perspektiv och föra dialog med berörda parter om hur förfarandet kan förbättras.

– Vi ser att underlagen ofta är godtyckligt formulerade, vilket innebär att de aktörer som gör en striktare tolkning av kraven riskerar att missgynnas i tilldelningen av uppdrag, säger ordförande Aneta Mattsson.

GOD KALKYLERBARHET och hög efterlevnad av ställda krav är ständigt aktuella teman för LOU-utskottet. Under året har ett arbete påbörjats med att sammanställa exempel på när detta faller och därtill har en dialog med Byggherrarna om dessa frågor inletts.

– Syftet med sammanställningen av konkreta fall är att belysa problematiken på ett tydligt sätt och på så sätt kunna påverka framtida upphandlingsunderlag, förklarar Aneta Mattsson, som utöver att vara ordförande för LOU-utskottet också arbetar som distriktschef på Skanska.

HON LYFTER KRAV på användning av biodiesel som exempel:

– Beställarnas krav tolkas inte sällan på olika sätt av aktörerna. Någon räknar på kostnaderna för att enbart använda biodiesel, medan någon annan räknar på att delvis använda biodiesel. Risken finns att godtycklighet leder till snedvriden konkurrens, där den som inte tolkar kraven lika strikt vinner fördelar.

ETT AV UTSKOTTETS FOKUSOMRÅDEN rör just kvalitetssäkring av upphandlingsdokument där en av utmaningarna handlar om att säkerställa att upphandlarna har rätt kompetens och behärskar hur kraven ska utformas för att vara tydliga och kalkylerbara.

– Att lämna för mycket tolkningsutrymme i underlagen är ett problem som behöver hanteras i alla led. Vi som utskott för dialog och samverkar med olika aktörer och dessa måste i sin tur se till att de egna medarbetarna har rätt förutsättningar för att kunna utföra sitt arbete, säger Aneta Mattsson.

Lyckade frukostwebbinarier

LOU-UTSKOTTETS ARBETE har präglats av de många osäkerhetsfaktorer som påverkar byggsektorn. De stora prisökningarna har föranlett tre webinarier med rubriken »Ökade materialkostnader – det här behöver du veta vid offentlig upphandling«.

– Prisökningsfrågorna har varit viktiga för våra medlemmar och vi behövde möta deras behov av hjälp och stöd. Frukostmötena presenterade därför en nulägesbild med hjälp av statistik och tog upp de juridiska aspekterna genom att diskutera hur man som medlem kan hantera situationen gentemot sina beställare, berättar Aneta Mattsson.

INTRESSET FÖR FRUKOSTMÖTEN var stort och deltagarantalet var långt större än förväntat, vilket Aneta Mattsson i alla fall delvis tillskriver den digitala mötesformen.

– Ofta har vi haft runt 50–100 deltagare på de fysiska seminarierna, men på webinariet i maj deltog över 300 personer! Framöver ser vi att en hybridlösning vore optimal, där de som har möjlighet att vara på plats kan vara det och de som inte har den möjligheten kan delta på distans.

ANETA MATTSSON FRAMHÅLLER att frågor som rör ekologisk hållbarhet behöver hamna högre upp på allas agenda. Hon hyser gott hopp om att den nya lagen om klimatdeklarationer kommer att underlätta och snabba på omställningen.

– Den här frågan är oerhört viktig, för vår egen överlevnads skull och för de mål vi har att leverera mot. Förhoppningsvis kommer beställare våga ställa fler krav kring miljö i upphandlingsdokumenten och värdera dessa aspekter högre, säger hon.

LOU-UTSKOTTET

LOU-utskottet företräder medlemsföretagen i frågor som rör offentlig upphandling. Utskottet verkar för en sund tillämpning av LOU, bevakar rättsutvecklingen och upprätthåller en löpande dialog med byggherrarna.

LOU

Förkortningen LOU står för Lagen om Offentlig Upphandling och är en lag som reglerar köp som görs av myndigheter och vissa andra organisationer som är finansierade med allmänna medel.

KLIMATDEKLARATION

Från den 1 januari 2022 gäller krav på klimatdeklaration vid uppförande av nya byggnader. Det innebär att byggherrar ska redovisa vilken påverkan en ny byggnad har på klimatet och syftet med lagen är att bidra till att minska klimatpåverkan från byggskedet. Boverket har publicerat en handbok för att underlätta för aktörer som berörs och vill lära sig mer.

LÄS MER PÅ [boverket.se](https://www.boverket.se)

FOTO: NICOLE KLING

VIDARE SER ANETA MATTSSON att frågor som rör ekologisk hållbarhet och sund konkurrens har det gemensamt att de är aktuella för samtliga utskott, och hon bjuder därför in till fördjupade samarbeten.

– De olika utskottens fokus kompletterar varandra i dessa komplexa frågor som ju behöver belysas från flera olika håll. Vi behöver fler effektiva samverkansformer för att tillsammans hitta snabbare vägar framåt i dessa angelägna och brådskande frågor.

— **Bjuder in till samarbete**

»Det är viktigt att vi kan hjälpa företag att konkurrera på lika villkor. Våra medlemmar förlorar anställningar på grund av att de seriösa företagen blir utkonkurrerade.«

TOMAS KULLBERG, ORDFÖRANDE BYGGNADS STOCKHOLM-GOTLAND

FORTSÄTTA FRAMGÅNGAR FÖR FAIR PLAY BYGG

Fair Play Bygg har förändrat samtalet om fusk i byggbranschen i grunden. Numer benämns det som arbetslivskriminalitet och kopplingen mellan brottsligheten och frågor om sund konkurrens, hållbarhet och goda arbetsvillkor har tydliggjorts. Under de kommande tre åren är förhoppningen att myndigheterna ska ta över arbetet – med tillräckliga resurser, effektiva arbetsmetoder och närhet till verksamheterna som drabbas.

KRISTIN ANDERSSON
vd, Stockholms
Byggmästareförening
och regionchef för
Byggföretagen.

FOTO: ROSIE ALM

TOMAS KULLBERG
Ordförande, Byggnads
Stockholm-Gotland.

FOTO: TERESE PERMAN

I FEBRUARI 2016 startades Fair Play Bygg som ett gemensamt projektet av Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland mot bakgrund av att man ansåg att myndigheterna inte tog sitt ansvar för att på ett aktivt sätt utreda pågående brottslighet i byggbranschen. Nu har sex år gått och projektet har förlängts ännu en gång, till februari 2026. *Kristin Andersson* och *Tomas Kullberg* är överens om att de kommande tre åren handlar om att avveckla projektet och se till att verksamheten kan bedrivas i en annan form som arvoderas av staten, och inte av medlemspengar.

Hur ser framtiden ut för Fair Play Bygg?

KRISTIN: En del av Fair Play Bygg har handlat om att inhämta tips på pågående krimina-

litet och osund konkurrens, utreda det och överlämna ärendet till berörda myndigheter. En annan del har handlat om att tydliggöra att detta är myndigheternas ansvar, uppmärksammat dem på att rådande regelverk är bristfälligt samt lämnat konkreta förslag på hur man kan komma till rätta med problemen. Just nu utreds vårt förslag om att luckra upp sekretesslagstiftningen av riksdagen och vårt förslag om inrättandet av A-krimcenter ser ut att bli verklighet.

Vad skulle ni säga att ni hittills har åstadkommit med Fair Play Bygg?

TOMAS: 110 miljoner in i statskassan, och då har vi bara skummat lite på ytan. Skulle vi få mer resurser skulle den summan öka avsevärt. Vikten av god arbetsmiljö och sunda arbetsvillkor tar allt större plats vid diskussionsborden och det har gjort att beställarna nu gör fler kontroller genom hela entreprenörskedjan.

KRISTIN: Vi har på allvar fått upp frågan på den politiska agendan, och att vi har kunnat visa på vilket sätt fusk bedrivs. Ett exempel är arbetstagare som tvingas betala tillbaka en del av sin lön till sin arbetsgivare i kontanter.

ARKIVBILD: ISTOCK

ÅR	ANTAL TIPS	ANTAL ÖVERLÄMNAD E ÄRENDEN
2020	321	199
2021	440	249
2022	291	184

På pappret ser allt rätt ut, men i praktiken används alltså delar av den vita lönen för att bekosta också svart arbetskraft.

TOMAS: Detta gäller inte bara byggbranschen, utan är ett vanligt förfaringsätt också i andra branscher. Dessutom göder detta annan kriminalitet i samhället som involverar strukturer för människohandel och omfattande hotbilder.

Varför är det viktigt att branschens olika aktörer samarbetar i frågan om sund konkurrens?

TOMAS: Det är viktigt att vi kan hjälpa företag att konkurrera på lika villkor. Våra medlemmar förlorar anställningar på grund av att de seriösa företagen blir utkonkurrerade. För oss är det en överlevnadsfråga att ha företag som vill följa och leva efter de avtal vi har.

Hur har samarbetet fungerat?

KRISTIN: Det har fungerat jättebra, detta är en fråga som det är lätt att samarbeta kring eftersom vi vill samma sak. Jag upplever att det gemensamma projektet Fair Play Bygg även har underlättat för oss att mötas också i andra sammanhang, i rollerna som arbets-

givare och arbetstagare, där vi företräder olika perspektiv.

Vad krävs för att man ska få till en hållbar förändring i branschen på riktigt?

KRISTIN: Den hållbara förändringen i branschen är beroende av bra beställare som ser helheten och förstår vilka krav de ska ställa för att få en bra tjänst som är schysst utförd.

TOMAS: Kunskapsbiten är jätteviktig, liksom engagemanget – att man följer upp arbetet under tiden.

Är ni nöjda med resultatet såhär långt?

TOMAS: Det är nog mer än vi trodde, rent penningmässigt. Men den stora vinsten är att vi har fått upp diskussionen om arbetslivskriminalitet på den högsta politiska nivån i hela Sverige. Vi har varit ganska ensamma om att driva frågan.

KRISTIN: När vi startade projektet pratade man inte om detta kopplat till sund konkurrens, hållbarhet och goda arbetsvillkor. Vi önskar att fler och fler ska jobba för att dessa frågor byggs in i själva affärsmodellen.

FAIR PLAY BYGG

VERKSAMHETEN DRIVS och finansieras av Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland med syfte att skapa sunda och trygga arbetsplatser där företagen kan konkurrera på lika villkor. Fair Play Bygg levererar underlag till flera olika myndigheter, bland annat polisen, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket och Migrationsverket.

PROJEKTET STARTADES i februari 2016 med syfte att samla information om misstänkt pågående brottslighet i byggbranschen. Fair Play Byggs arbete har hittills lett till upptaxeringar om sammanlagt 118 miljoner kronor av 163 olika företag.

VEM SOM HELST kan tipsa Fair Play Bygg, antingen via webben eller telefon, och tipsaren garanteras anonymitet.

LÄS MER HÄR: fairplaybygg.se

SJU BRANSCHUTSKOTT

ÅRET MED UTSKOTTEN

Stockholms Byggmästareförening har totalt sju utskott som arbetar med frågor som på olika sätt rör medlemsföretagens verksamheter. Utöver de fyra som lyfts här finns också Bostadsutskottet, LOU-utskottet och Entreprenadutskottet, läs om dem på tidigare uppslag.

TEKNIK- OCH MILJÖUTSKOTTET verkar för ett sunt och miljöanpassat byggande som fungerar väl med hänsyn till kretslopp, hälsa, välbefinnande och ekonomi. Under året har utskottet bland annat arbetat med hanteringen av klimatdeklarationer, utredningar i detaljplaneskedet och typhus. Tillsammans med bostadsutskottet har teknik- och miljöutskottet haft ett rundabordssamtal med stadsbyggnadsdirektörer i Stockholmsregionens mest expansiva kommuner samt representanter från Länsstyrelsen med syfte att hitta lösningar för att förenkla planprocesserna i regionerna.

– Byggprojekt skulle generellt må bra av en ökad »vi-känsla« mellan kommun och aktör, kanske skulle det vara bra om man i större utsträckning funderade på vad syftet är med olika utredningar – om de verkligen behövs och hur omfattande de måste vara. Det behövs större transparens och mer diskussioner om risker eftersom en samsyn underlättar arbetets alla delar, säger teknik- och miljöutskottets ordförande Maria Uhrus.

VIDARE ÖNSKAR Teknik- och miljöutskottet en mer ändamålsenlig hantering av de utredningar som görs under detaljplaneskedet. Ett av förslagen går ut på att »åter-använda« tidigare gjorda utredningar i liknande ärenden för att få till mer effektiva processer. Därtill ser utskottet att digitaliseringen är en viktig nyckel för att snabba upp flöppet. Under det stundande verksamhetsåret kommer arbetet med klimatdeklarationer och mer effektiva planprocesser att fortsätta, liksom arbetet med frågorna om typhusutredning och sund konkurrens.

– Vi har tittat på att ihop med entreprenadutskottet ta fram gemensamma kravställningar i förfrågningsunderlag för att underlätta sund konkurrens på lika villkor.

Vi skulle även vilja lägga ut en typhusutredning som förslag på examensarbete i KTH:s portal, berättar Maria Uhrus.

ROT-UTSKOTTET behandlar frågor inom reparation, om- och tillbyggnad. Utskottet driver olika frågor rörande ombyggnadsprocessen, finansiering och utbildning. Under året har ROT-utskottet fortsatt sitt viktiga arbete för att värna den ekologiska hållbarheten, inte minst genom att lyfta vikten av cirkulära resursflöden. Utskottsordförande Marlene Wiberg understryker att ROT-sektorn är hållbar i sin natur, eftersom den handlar om att ta hand om hus som redan finns, och välkomnar de striktare regler som implementerats kring avfallshandtering eftersom detta på ett tydligt sätt minskar den negativa miljöpåverkan i slutet av cykeln. Också i år har utskottet arrangerat frukostseminarier med tema återbruk.

– I år fick två tidigare ROT-projekt statuera exempel på hur konkreta arbetssätt inom cirkuläritet och återbruksinventering kan se ut, för att inspirera andra till att tänka kreativt inför kommande ombyggnadsentreprenader. På detta sätt hoppas vi kunna sprida kunskapen om hur man kan bygga mer klimatneutralt och med större hänsyn till miljön. I takt med att metoderna utvecklas och efterfrågas vill vi vara med och driva på en förändring som gör skillnad för miljön, det är faktiskt vårt ansvar och skyldighet eftersom vi är en bransch med en enorm klimatpåverkan, säger Marlene Wiberg och tillägger:

– Förhoppningsvis gör detta branschen både sundare och mer attraktiv. Tänk vilken påverkan våra byggnader gör för människors liv – att bo, leva och arbeta i – och vilken oerhört positiv kraft det finns i potentialen att förändra världen och samhället genom samhällsbyggnad och planering!

KONSUMENTENTREPRENADUTSKOTTET

tillvaratar medlemsföretagens intresse när det gäller frågor som rör konsumententreprenader, det vill säga entreprenader där en konsument är beställare. Utskottet arbetar med intresse- och omvärldsbevakning samt bidrar med branschkunskande när det gäller denna typ av entreprenad. Under året har utskottet fortsatt sitt arbete med att ta fram en nöjd kund-garanti och förhoppningen är att kunna lansera denna under kommande verksamhetsår.

– Vi vill underlätta och förtydliga för beställare och entreprenör med målsättningen att öka intresset för denna typ av arbeten och förenkla genomförandet för båda parter, säger konsumententreprenadutskottets ordförande Samuel Bardh.

ANDRA FRÅGOR som står högt upp på agendan för utskottet är de som rör sund konkurrens och ändrat ROT-avdrag.

– Vi tror att oseriösa aktörer skulle gallras bort om man ändrade avdraget från 30 till 50 procent, men minskade taket per hushåll från 100 000 till 50 000. På så sätt skulle »vinnningen« med svart arbetskraft försvinna samtidigt som de konsumenter som av ekonomiska skäl har svårt att göra rätt val gynnas, säger Samuel Bardh och tillägger att detta är högaktuellt inte minst i en tid med hög inflation och ökande räntor.

EGENFÖRETAGARUTSKOTTET arbetar bland annat med frågor som rör sund konkurrens, ledarskap och egenföretagande. Utskottet arbetar för att stärka egenföretagarnas situation och inflytande på lokal nivå samt marknadsföra företagarens kompetens och kunskande. En egenföretagare med operativa ägare ställs ofta inför helt andra frågor än större börsnoterade företag gör, vilket bland annat handlar om generationsväxling, ledarskap och anställningstrygghet. Under året har utskottet haft en del omsättning bland ledamöterna men siktar på att inom kort kunna välja en ny ordförande och fokusera än mer på de frågor som specifikt rör egenföretagare.

FOTO: ROSIE ALM

BYGGARNAS HUS

NYTT PROGRAM FÖR HÅLLBART BYGGANDE

SAMVERKANSARBETE

NYA STANDARDAVTAL

ENTREPRENADRÄTTSGUIDEN

ROT-PRISET

TYDLIGA UPPHANDLINGAR

KLIMATDEKLARATIONER

FAIR PLAY BYGG

SUND KONKURRENS

NÖJD KUND-GARANTI

TYPHUSUTREDNING

EFFEKTIVA PLANPROCESSER

ÅTERBRUK

CIRKULÄRA RESURSFLÖDEN

BYGGMÄSTAREFÖRENINGARNA OCH BYGGFÖRETAGEN I ÖST
stockholmsbf.se